

Grundläggande betaltjänster

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet frågor om tillgång till grundläggande betaltjänster med utgångspunkt i sju motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna hösten 2008 och hösten 2009.

Utskottet understryker betydelsen av att alla får tillgång till grundläggande betaltjänster och framhåller vikten av att utvecklingen på betaltjänstmarknaden följs. Vidare hänvisas till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet liksom till befintliga uppdrag. Enligt utskottets mening kommer dessa att bidra till att syftet med att trygga grundläggande betaltjänster i hela landet tillgodoses på ett tillfredsställande sätt. Utskottet avstyrker därför samtliga motionsyrkanden.

En reservation (s, v, mp) finns i betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Utskottets överväganden	5
Bakgrund	5
Motionerna	8
Tidigare behandling	9
Utskottets ställningstagande	10
Reservation	13
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	15
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Tillgång till grundläggande betaltjänster

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:T458 av Mats Pertoft och Jan Lindholm (båda mp),

2008/09:T528 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 16 i denna del,

2009/10:T230 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 17 i denna del,

2009/10:T359 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s),

2009/10:T418 av Rune Wikström (m),

2009/10:T470 av Agneta Lundberg (s) i denna del och

2009/10:N308 av Jan R Andersson (m) yrkande 4.

Reservation (s, v, mp)

Stockholm den 28 januari 2010

På trafikutskottets vägnar

Jan-Evert Rådström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan-Evert Rådström (m), Oskar Öholm (m), Christina Axelsson (s), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Hans Stenberg (s), Claes-Göran Brandin (s), Eliza Roszkowska Öberg (m), Marie Nordén (s), Annelie Enochson (kd), Sten Bergheden (m), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Ingemar Vänerlov (kd), Karin Svensson Smith (mp), Malin Löfsjögård (m), Lars Mejern Larsson (s) och Christer Winbäck (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Betänkandet behandlar sju motionsyrkanden om tillgång till grundläggande betaltjänster från de allmänna motionstiderna hösten 2008 och hösten 2009. I vissa av motionsyrkandena behandlas även postfrågor. Utskottet avser att återkomma till dessa frågor senare under det innevarande riksmötet med anledning av en aviserad proposition om en ny postlag.

I sammanhanget kan vidare nämnas att vid behandlingen av budgetpropositionen för 2010 beslutade riksdagen den 9 december 2009 om anslag för grundläggande betaltjänster 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 22, bet. 2009/10:TU1, rskr. 2009/10:117).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillgång till grundläggande betaltjänster, bl.a. mot bakgrund av pågående beredningsarbete. Utskottet framhåller vikten av att utvecklingen på betaltjänstmarknaden följs och understryker betydelsen av att alla får tillgång till sådana tjänster, inte minst äldre och personer med funktionsnedsättning.

Jämför reservation (s, v, mp).

Bakgrund

Ansvaret för grundläggande betaltjänster

Riksdagen beslutade den 14 juni 2007 med anledning av propositionen Statens ansvar för vissa betaltjänster att ersätta den grundläggande kassaservice som tillhandahållits av Posten AB genom det helägda dotterbolaget Svensk Kassaservice AB med ett statligt åtagande att tillhandahålla grundläggande betaltjänster (prop. 2006/07:55, bet. 2006/07:TU16, rskr. 2006/07:205). Med grundläggande betaltjänster avses tre tjänster:

- betalningsförmedling, dvs. möjligheten att betala räkningar och ta emot utbetalningar
- uttag av kontanter
- hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar.

I propositionen redovisades ett antal nya lösningar som vuxit fram på betaltjänstmarknaden under de senaste åren. Mot bakgrund av denna utveckling ansågs att det i första hand bör vara marknaden som tillhandahåller de grundläggande betaltjänsterna och att staten bör övervaka att så sker. Posten AB påbörjade sedermera en avveckling av kassaserviceverksamheten fr.o.m. den 1 juli 2008, och lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice upphävdes den 31 december 2008. Riksdagen beslutade även om ett nytt mål för politiken för de grundläggande betaltjänsterna innebärande att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Målet gäller fr.o.m. den 1 juli 2008.

Post- och telestyrelsen (PTS) fick i september 2007 regeringens uppdrag (dnr N2007/5852/ITP) att upphandla grundläggande betaltjänster på de orter och den landsbygd där behovet av dessa tjänster inte tillgodoses av marknaden. Förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ändrades följaktligen för att klargöra att myndigheten genom upphandling får tillgodose samhällets behov av grundläggande betaltjänster. Regeringen har vidare genom ändring i förordningen (2007:825) med läns-

styrelseinstruktion givit länsstyrelserna i uppdrag att bevaka att det finns grundläggande betaltjänster som motsvarar samhällets behov. Länsstyrelsen i Dalarnas län gavs samordningsansvaret för denna bevakning.

Post- och telestyrelsens upphandling av grundläggande betaltjänster

En utgångspunkt för PTS upphandling av grundläggande betaltjänster var att de av Svensk Kassaservice AB:s serviceställen som det fanns ett betalningsalternativ till inom 30 kilometers avstånd inte skulle ersättas av en upphandlad betaltjänst. Upphandlingen avslutades i juni 2008 då myndigheten tilldelade ICA Banken AB och KI Kuponginlösen AB gemensamt rätten att leverera de upphandlade tjänsterna på sammanlagt 15 orter och i 73 landsbygdsområden. Upphandlingen avser en 4-årsperiod. Tjänsterna togs i drift löpande under andra halvåret 2008 i takt med att Svensk Kassaservice avvecklade sin verksamhet.

De upphandlade betaltjänsterna omfattade kontantuttag och betalning av räkningar. När det gäller hantering av dagskassor gjorde PTS bedömningen att landets näringsidkare och ideella föreningar hade möjlighet att köpa dessa tjänster från banker och värdetransportföretag på en konkurrensutsatt marknad. Dessa tjänster upphandlades därför inte. Av regeringens budgetproposition för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 22) framgick dock att om det vid uppföljning visade sig finnas behov som inte tillgodoseddes kunde även dagskassehantering komma att upphandlas.

För att personer med funktionsnedsättning och äldre i glesbygd ska få tillgång till betaltjänster i anslutning till bostaden har regeringen i förordningen med instruktion för Post- och telestyrelsen även uppdragit åt myndigheten att upphandla s.k. utsträckt betaltjänstservice. Med äldre avses personer över 80 år. Upphandlingen avslutades i november 2008, och PTS har sedermera tecknat avtal med ICA Banken AB och KI Kuponginlösen AB om en sådan tjänst. Tjänsten ersätter den kassaservice dessa hushåll tidigare har fått via Postens lantbrevbärare på uppdrag av Svensk Kassaservice. Tjänsten levereras dock alltså av Postens lantbrevbärare då Posten AB fortsatt anlitats som underleverantör. Det är också samma villkor för att få tjänsten som gällde för den tidigare utsträckta servicen för äldre och funktionsnedsatta.

Uppdrag till PTS avseende hantering av dagskassor

Regeringen beslutade den 13 maj 2009 att ge PTS i uppdrag (dnr N2009/4521/ITP) att främja och stimulera framväxten av marknadsdrivna lösningar för hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar. Arbetet skulle bedrivas i samverkan med företrädare för marknadens aktörer, berörda länsstyrelser samt andra berörda myndigheter och intressenter. I uppdraget rymdes insatser för att underlätta och stimulera

framväxt av frivilliga lösningar som tillhandahålls av marknadens aktörer. PTS skulle i sitt arbete stödja och främja pågående initiativ av myndigheter, företag och andra berörda intressenter.

Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i slutet av september 2009 (dnr 09-5752/69). PTS konstaterade här att myndigheten, efter att ha fått uppdraget, i princip inte hade blivit kontaktad av några intressenter som hade påkallat PTS stöd för initiativ till en marknadsdriven hantering av dagskassor. PTS hade inte heller mottagit några klagomål beträffande avsaknaden av en sådan. Myndigheten medgav dock att uppdragets begränsade längd inte hade medgivit närmare efterforskningar av varför reaktioner uteblivit. PTS föreslog därför att ifrågasvarande uppdrag kunde förlängas.

Länsstyrelsernas bevakning av grundläggande betaltjänster

Länsstyrelsen i Dalarnas län lämnade till regeringen den 1 december 2009, i egenskap av samordnande länsstyrelse, rapporten *Årsrapport 2009 – Länsstyrelsernas bevakning av grundläggande betaltjänster* (rapportnr 2009:26). I rapporten beskrivs det arbete som genomförts under året för att utforma länsstyrelsernas bevakningsuppdrag på området.

Utifrån det material som länsstyrelserna redovisat framhålls att det i dagsläget finns två huvudsakliga problemområden gällande betaltjänsterna: hanteringen av dagskassor för småföretagare i gles- och landsbygden, inte minst i Stockholms skärgård, samt uttag av kontanter för äldre och personer med funktionsnedsättningar. Länsstyrelsen i Dalarnas län föreslår därför att PTS bör ges i uppdrag att komma med ett nytt förslag till upphandling av dagskassehantering, i synnerhet i sådana områden där företag och föreningar har oskäliga merkostnader för denna hantering. Vidare föreslås en utredning av behovet av extra insatser och stöd för att pensionärer och personer med funktionsnedsättning ska kunna utföra sina betaltjänster. Det anförs att i särskilda fall kan det finnas behov av rena utbildningsinsatser för att öka nyttjandet av Internet och de möjligheter som finns inom den digitala tekniken. När det gäller möjligheten att ta ut kontanter anges bl.a. att det bör undersökas ytterligare om marknaden kan tillhandahålla enklare och billigare tekniska lösningar.

Länsstyrelsen i Dalarnas län meddelar i rapporten att utbildningsinsatserna för länsstyrelserna i bevakningsuppdraget kommer att intensifieras under 2010. Vidare kommer bl.a. diskussioner att inledas med pensions- och handikapporganisationerna i landet för att få klarhet i om det finns förutsättningar att öka nyttjandet av nya tekniska lösningar i betaltjänsterna. Det föreslås också att länsstyrelserna och PTS tillsammans diskuterar och föreslår åtgärder som på sikt kan undanröja de problem som finns i det nuvarande betalservicesystemet. Enligt Länsstyrelsen i Dalarnas län bör PTS också ges ett kompletterande uppdrag att göra informationsinsatser om de alternativ på lösningar som finns för grundläggande betaltjänster.

I rapporten påtalas att om samhället förväntar sig att de grundläggande betaltjänsterna till stor del ska skötas via Internet, måste bredbandstäckningen och befintliga Internetuppkopplingar motsvara samhällets behov. Länsstyrelsen i de län där man har brister och kapacitetsproblem i bredbandstäckningen föreslås därför få ett särskilt uppdrag att följa och dokumentera utvecklingen och verka för att åtgärder vidtas.

Motionerna

Agneta Lundberg m.fl. (s) anför i *motion 2008/09:T528 yrkande 16* samt *motion 2009/10:T230 yrkande 17* att staten även fortsättningsvis måste ta ansvar för att bl.a. upprätthålla en väl fungerande betalnings- och kassaservice i hela landet. I motionerna framhålls att människors behov av Postens tjänster har förändrats mycket snabbt under senare år; motionärerna pekar på att de flesta betalningar numera sker automatiskt eller med giro och att människors behov av att besöka Posten därför har minskat kraftigt. Motionärerna understryker ändock vikten av att betalnings- och kassaservice kan upprätthållas i hela landet. De betonar principen att alla människor ska ha tillgång till en väl fungerande betalnings- och kassaservice oavsett var i landet man bor, och de pekar på att särskilt småföretagare i glesbygden är beroende av att kassaservicen fungerar på ett bra sätt. Liknande synpunkter framförs i *motion 2009/10:T470 av Agneta Lundberg (s)* där det framhålls att behovet av betal- och kassaservice är särskilt påtagligt inom de regioner där tillgången till bredband ännu inte är helt utbyggd och där det är glest mellan de platser där marknaden erbjuder betal- och kassafunktioner.

Jan R Andersson (m) efterlyser i *motion 2009/10:N308 yrkande 4* en översyn av hur betalningsservice och kontanthantering på landsbygden kan underlättas. Motionären framhåller att penninghanterandet på landsbygden har försvårats sedan Svensk Kassaservice lades ned. Motionären pekar bl.a. på att lokalbefolkningen fått en försämrad tillgång till kontantuttag och att för handlarna har faran med att inte snabbt kunna lämna in dagskassar inneburit en osäkrare arbetssituation.

I *motion 2009/10:T418 av Rune Wikström (m)* efterlyses en översyn av kontanthanteringen i Stockholms skärgård. Motionären påtalar att det i skärgården endast finns fyra öar där det är möjligt att sätta in kontanter eller betala räkningar om man inte kan eller vill använda Internet, något som drabbar såväl boende som företagare i skärgården. Motionären konstaterar att Sveriges skärgårdar är undantagna från Post- och telestyrelsens direktiv om att det ska vara maximalt 30 km bilväg till närmaste bankkontor. Motionären anser dock att i Sveriges skärgårdar skulle tidsåtgången för att transporteras motsvarande sträcka kunna användas i beräkningen, exempelvis att det inte får ta mer än en timme med offentliga transportmedel för att ta sig till ett betalningsställe.

I *motion 2009/10:T359 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s)* anfördes att bestämmelsen om att man måste ha minst 30 km till närmaste kassatjänstserviceinrättning för att ha möjlighet till uttag och insättning av kontanter hemma i bostaden skapar problem för äldre i vissa delar av landet. Motionären pekar på att det i södra Sverige knappast finns någonstans där det är över 30 km till ett sådant betalserviceställe. Detta skapar enligt motionären problem för de äldre i regionen som inte kan köra bil och följaktligen blir beroende av någon annan för att klara sin kontanthantering. Motionären efterfrågar följaktligen en översyn av reglerna så att man behandlas lika var i landet man än bor.

Mats Pertoft och Jan Lindholm (båda mp) föreslår i *motion 2008/09:T458* att regeringen ges i uppdrag att återinföra möjligheten att betala räkningar och ta ut kontanter via lantbrevbäraren. Motionärerna pekar på att lantbrevbärarens möjligheter att ta emot in- och utbetalningar försvinner i och med nedläggningen av Svensk Kassaservice. De betonar att detta drabbar många, framför allt åretruntboende på landsbygden, och särskilt äldre som inte i lika hög utsträckning reser till tätorten. Motionärerna bedömer att denna service kan tillhandahållas av andra än Svensk Kassaservice och att regeringen som ägare och huvudman för Posten kan ge bolaget i uppdrag att finna andra samarbetspartner för detta ändamål.

Tidigare behandling

I betänkandet Statens ansvar för vissa betaltjänster m.m. (bet. 2006/07:TU16) framhöll utskottet betydelsen av att alla i samhället har tillgång till grundläggande betaltjänster. Utskottet framförde även att det i första hand borde vara marknaden som tillhandahåller de grundläggande betaltjänsterna och att staten borde övervaka att så sker. Utskottet förutsatte att tillhandahållandet av grundläggande betaltjänster i fortsättningen säkerställdes genom att regeringen noga följde utvecklingen på betaltjänstmarknaden och vidtog nödvändiga åtgärder, exempelvis upphandling, om brister i tillhandahållandet uppstod. Utskottet pekade även på att den grundläggande kassaservicen som sådan inte stod under PTS eller någon annans tillsyn. Utskottet pekade dock på att länsstyrelserna, genom sitt bevakningsuppdrag, kommer att bevaka att samhällets behov av grundläggande betaltjänster tillgodoses och att det politiska målet uppfylls. Utskottet konstaterade att syftet bakom flera inkomna motionsförslag om att trygga grundläggande betaltjänster i hela landet förutsattes komma att bli tillgodosett på ett tillfredställande sätt även fortsättningsvis. Utskottet ställde sig åter bakom detta ställningstagande i betänkandet Post och grundläggande betaltjänster (bet. 2007/08:TU12).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis åter instämma i det ställningstagande som beskrivs ovan och som redovisades i betänkande 2006/07:TU16. Under de senaste åren har betalningsmönster och förutsättningar för kontanthantering i samhället förändrats i grunden. Mot denna bakgrund var den betaltjänstreform som riksdagen beslutade om 2007 (prop. 2006/07:55, bet. 2006/07:TU16, rskr. 2006/07:205) såväl nödvändig som naturlig. Som infrastrukturminister Åsa Torstensson påtalade vid riksdagens frågestund den 10 december 2009 är det dock vid stora reformer inledningsvis inte självklart hur dessa faller ut. Av detta skäl är det väsentligt att noga följa utvecklingen på betaltjänstmarknaden så att åtgärder kan vidtas om brister i tillhandahållandet uppdagas.

Infrastrukturministern anförde den 21 januari 2009 i svar på en skriftlig fråga (2008/09:487) att den senaste tidens förändringar på marknaden för betaltjänster kommer att fortsätta och att både företagare och enskilda i allt större omfattning kommer att använda t.ex. kortbetalning och andra betaltjänster för att undvika kontanthantering. Av budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 22) framgår att det är ca 1 250 personer som utnyttjar de grundläggande betaltjänsterna. Av dessa är 870 äldre och funktionshindrade personer som omfattas av den särskilda upphandlingen för äldre och funktionshindrade i glesbygd.

I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 22) angavs att det ännu var för tidigt att dra några slutsatser rörande tillhandahållandet av grundläggande betaltjänster eftersom de nya tjänsterna endast använts en begränsad tid. Regeringen uppgav att det skulle finnas underlag att göra ytterligare bedömningar avseende detta när länsstyrelserna hade redovisat slutsatserna från sitt bevakningsuppdrag. Om det vid återrapporteringen visade sig att tillgängligheten i någon del inte motsvarar det statliga ansvaret framhölls att regeringen skulle överväga nödvändiga åtgärder. Länsstyrelsernas rapport överlämnades, som tidigare redovisats, i december 2009. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Vid ovannämnda frågestund den 10 december 2009 konstaterade infrastrukturministern att det inledningsvis fanns mycket oro och kritik rörande betaltjänstreformen. Ministern anförde dock att denna avklingat men framhöll samtidigt att det finns ett antal frågeställningar som tas upp i länsstyrelsernas rapport.

Utskottet vill understryka betydelsen av att alla får tillgång till grundläggande betaltjänster, inte minst äldre och personer med funktionsnedsättning. Utskottet vill i sammanhanget särskilt uppmärksamma och välkomna att ministern har tagit initiativ till dialogmöten med landets pensionärsorganisationer angående betaltjänstreformen. Utskottet påminner om att det enligt förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion ingår i bevakningen av att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov att bedöma tillgängligheten till tjänsterna för äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Vidare ingår att bedöma om tillgången till tjäns-

terna på en ort eller landsbygd minskat i sådan utsträckning att samhällets behov inte längre tillgodoses. Utskottet påminner också om att anslaget för grundläggande betaltjänster har förstärks från 27 miljoner kronor 2009 till 49 miljoner kronor 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 22, bet. 2009/10:TU1, rskr. 2009/10:117) för att anpassa anslaget storlek till det faktiska medelsbehovet för bl.a. upphandling av grundläggande betaltjänster för äldre personer och personer med funktionsnedsättning boende i landsbygd.

Utskottet välkomnar vidare att Post- och telestyrelsen (PTS), i myndighetens regleringsbrev för 2010 (dnr N2009/9298/ITP), uppdrogs att utreda och analysera hur grundläggande betaltjänster ska tillhandahållas, särskilt till äldre personer och personer med funktionsnedsättning i glesbygd, efter den 1 juli 2012. Enligt uppdraget ska PTS härvid analysera möjligheten att använda elektroniska kommunikationstjänster, inbegripet möjligheten att initiera utvecklingsprojekt. Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 21 maj 2010 och slutredovisas senast den 15 december 2010.

Vad gäller frågan om hantering av dagskassor framgår av budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 22) att det enligt regeringens bedömning finns behov av att på annat sätt än genom upphandling stimulera framväxten av marknadsdrivna lösningar i de delar av landet där sådan hantering hittills inte tillgodosetts av marknadens aktörer på ett fullgott sätt. Detta låg till grund för regeringens beslut i maj 2009 att ge PTS i uppdrag (dnr N2009/4521/ITP) att främja och stimulera framväxten av marknadsdrivna lösningar för hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar. Utskottet konstaterar att det av länsstyrelsernas rapport framgår att situationen avseende hanteringen av dagskassor synes vara otillfredsställande i gles- och landsbygden, inte minst i Stockholms skärgård. Det är enligt utskottets mening angeläget att detta förhållande förbättras. Avsaknaden av möjligheter till att enkelt och säkert kunna lämna in dagskassan försvårar avsevärt för småföretagen i dessa områden. Utskottet välkomnar därför att regeringen den 10 december 2009 beslutade att i PTS regleringsbrev för 2010 förnya uppdraget avseende dagskassehantering.

Länsstyrelsen i Stockholms län har i en skrivelse den 12 december 2008 begärt att regeringen uppdrar åt PTS att skyndsamt genomföra en kompletterande upphandling av grundläggande betaltjänster i Stockholms skärgård avseende bl.a. dagskassehantering. I princip samma begäran inkom direkt till PTS i april 2009. PTS föreslog härvid att länsstyrelsen och PTS borde ha en bilateral kontakt för att sinsemellan närmare klara ut formerna för statens insatser i sammanhanget och även förutsättningarna i övrigt för en marknadsdriven hantering av betaltjänsterna i fråga. Utskottet välkomnar en sådan samverkan och noterar med tillfredsställelse att länsstyrelsen och PTS sedermera träffades i november 2009 för att diskutera fortsatta insatser för att förbättra tillgången till grundläggande betaltjänster i skärgården. Vid mötet framhölls enligt vad utskottet erfarit vikten av samverkan i frågan inom ramen för myndigheternas respektive mandat.

I några av motionerna berörs frågan om bristande tillgång till Internet i vissa delar av landet. Beträffande detta vill utskottet uppmärksamma om det fortlöpande arbete som bedrivs i syfte att förbättra bredbandstillgängligheten. I regeringens bredbandsstrategi för Sverige som beslutades i november 2008 (dnr N2009/8317/ITP) presenteras bl.a. ambitiösa mål för bredbandstäckningen i landet, och i PTS regleringsbrev för 2010 ges myndigheten ett antal uppdrag syftande till att understödja denna strategi. En proposition om tillgänglighet till elektronisk kommunikation planeras vidare att lämnas till riksdagen senare under riksmötet.

Som anförts ovan har det gått relativt kort tid sedan betaltjänstreformen genomfördes. Länsstyrelsernas rapport har dock identifierat några problemområden, och utskottet förutsätter att dessa kommer att uppmärksammas inom ramen för den pågående beredningen i Regeringskansliet liksom genom övriga initiativ som redovisats ovan. Utskottet förutsätter på motsvarande vis att syftet bakom flera av motionsförslagen om att trygga grundläggande betaltjänster i hela landet kommer att bli tillgodosett på ett tillfredsställande sätt.

Mot bakgrund av vad utskottet anför ovan avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation.

Tillgång till grundläggande betaltjänster (s, v, mp)

av Christina Axelsson (s), Hans Stenberg (s), Claes-Göran Brandin (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp) och Lars Mejern Larsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2008/09:T458 av Mats Pertoft och Jan Lindholm (båda mp),
2008/09:T528 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 16 i denna del,
2009/10:T230 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 17 i denna del,
2009/10:T359 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s) och
2009/10:T470 av Agneta Lundberg (s) i denna del och
avslår motionerna
2009/10:T418 av Rune Wikström (m) och
2009/10:N308 av Jan R Andersson (m) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att Postens tjänster och människors behov av dessa har förändrats under senare år. De flesta betalningarna sker visserligen genom Internet, autogiro eller via giroinbetalningar. Trots det finns fortfarande behov av betal- och kassaservice, särskilt inom de regioner där tillgången till bredband ännu inte är helt utbyggd och där det är glest mellan de platser där marknaden erbjuder betal- och kassafunktioner. Länsstyrelsernas bevakning av grundläggande betaltjänster pekar tydligt på att avvecklingen av Svensk Kassaservice har skapat problem för både småföretagare och privatpersoner på landsbygden. För att hela landet ska kunna leva och utvecklas måste det finnas grundläggande service i alla delar av landet på likvärdiga villkor. Vi anser att det är en mycket viktig princip att alla människor ska ha tillgång till en väl fungerande betal- och kassaservice oavsett var i landet man bor. En väl fungerande lantbrevbäring som erbjuder möjligheten att betala räkningar och ta ut kontanter är en viktig beståndsdel i detta.

Vi vill se en översyn av regeln om att man måste ha minst 30 km till ett betalservicealternativ för att ha möjlighet till uttag och insättning av kontanter hemma i bostaden. Denna bestämmelse skapar problem för de

äldre som bor i områden där detta villkor inte uppfylls och som aldrig har tagit körkort eller som på grund av ålder eller sjukdom inte klarar av att köra bil längre. Detta innebär att många äldre på landsbygden i t.ex. södra Sverige blir beroende av någon annan för att klara sin kontanthantering. Detta är inte acceptabelt.

Såväl kommuner och enskilda som företag i glesbygden är beroende av att betal- och kassatjänsterna fungerar på ett bra sätt; detta gäller i synnerhet för småföretagare i glesbygd. Det är svårt att etablera ett företag om det inte ges möjligheter att lämna in dagskassan enkelt och säkert. Länsstyrelsernas rapport framhåller dock att just dagskasseproblematiken är stor för landsbygdsföretagen. Likaså påtalas att det finns problem beträffande möjligheten att ta ut kontanter för äldre och personer med funktionsnedsättningar. Det är angeläget att dessa förhållanden förbättras. Staten måste därför även fortsättningsvis ta ansvar för att upprätthålla en väl fungerande betalnings- och kassaservice i hela landet.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:T458 av Mats Pertoft och Jan Lindholm (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra möjligheten att betala räkningar och ta ut kontanter via lantbrevbäraren.

2008/09:T528 av Agneta Lundberg m.fl. (s):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten även fortsättningsvis måste ta ansvar för att upprätthålla både en god postservice och en väl fungerande betalnings- och kassaservice i hela landet.

I denna del.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:T230 av Agneta Lundberg m.fl. (s):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten även fortsättningsvis måste ta ansvar för att upprätthålla både en god postservice och en väl fungerande betalnings- och kassaservice i hela landet.

I denna del.

2009/10:T359 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kassatjänstservice.

2009/10:T418 av Rune Wikström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över kontanthantering i skärgården.

2009/10:T470 av Agneta Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om god post- och kassaservice i hela landet.

I denna del.

2009/10:N308 av Jan R Andersson (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för betalningsservice och kon-tanhantering på landsbygden.